

tása és a helyes gazdasági módok alkalmazása; ezt követi fontosságában a hasznos állatok munkájára támaszkodó biológiai védekezés és ha mindennek ellenére a kedvező időjárás miatt a káros rovarok mégis elszaporodnának, a rovarügyi ismeretekre támaszkodó technikai védekezés gyors alkalmazásával még iokalizálhatjuk, illetve elfojthatjuk a bajt; de ha bármi okból ezt is elmulasztjuk, nem segít már semmiféle nagyszabású irtási mód, sem pedig az erdészeti kísérleti állomás későn kikért szaktanácsa.

A zirci apátság arboretuma.

Irta: Tomasoovszky Imre m. kir. főerdőtanácsos.

E lapok olvasói közül bizonyára kevesen tudják, hogy a Bakony közepén, a vadregényes Cúha-völgyben fekvő Zircen a cisztercita apátságnak olyan arboretuma van, mely 110 fenyő- és 422 lomb- és cserjefajával egyike hazánk legnagyobb arboretumainak.*)

Az arboretumot magába foglaló kertet *Lovszkovszky* Bálint cisztercitarendi áldozópap (szül. 1678. június 12-én és meghalt 1749. szeptember 22-én) a XVII század második felében tervezte.

Az *angol park* a mai alakjában a cisztercita rend egyik nagynevű apátjától, *Dréta* Antaltól származik, aki azt az 1841. évben alapította és abba ritka fajtájú fákat hozatott külföldről. A tulipánfákat is ő ültette. Az angolpark közvetlenül a monostor tőszomszédságában terül el és kiterjedése 38 kat. hold és 155 négyszögöl.

Gondos és szorgalmas kezeknek hosszú időközön át való kitartó munkássága hozta létre e nagyértékű parkot. S hogy ez újabban is tovább fejlődött, abban rendkívül nagy érdeme van dr. *Szentes*. Anzelm zirci perjelnek, ki a dendrológus meleg szeretetével immár 18 évet meghaladó időn át, az 1903. év

*) Az ismertebb arboretumok közül a *kámoni* 554 fajával (244 Conifera és 310 lombfa és cserje), a *zirci apátsági* 532 fajával (110 meg 422); a *selmecbányai botanikus kertek* (1896. évi állapot) 495 fajával (80 meg 415); a *kisiblyei dendrológiai kert* (1914. évi állapot) 283 fajával (117 meg 166) s végül a *gödöllői „József főherceg-liget“* 150 fajával (67 meg 83) következik a sorrendben.

őszétől kezdve évről-évre kísérletezik egyes külföldi fa- és cserjefajoknak a 396 méter tengerszintfeletti magasságban fekvő és különösen a tél folyamán hideg szeleknek kitett parkban való telepítésével s növeli évről-évre a tű- és lomblevelű fák és cserjék számát.

Ebbeli munkáját a cisztercita rend jelenlegi rendfőnöke, dr. *Békefi Remig* zirci apát bőkezű mecenásként teszi lehetővé.

A parkban a legkülönbözőbb koru fák és cserjék találhatók. Egyesek még a kert telepítésének idejéből valók.

Nagy méretükkel kitűnnek a többek között egy mellmagasságban 155 cm. átmérőjű *Populus nigra*, egy 153 cm. átmérőjű *Ulmus montana*, egy 141 cm. átmérőjű *Tilia grandifolia*, egy 112 cm. átmérőjű *Quercus pedunculata*, egy 93 cm. átmérőjű *Pinus Strobus*, egy 91 cm. átmérőjű *Picea excelsa* s végül egy 83 cm. átmérőjű *Larix Europaea*.

A kert legfőbb disze a mintegy 28 m. magas és mellmagasságban 93 cm. átmérőjű *Pinus Strobus*. 1814. évben ültette Dréta Antal zirci apát. Az idők viszontagságaival küzdő fa immár az aggság jeleit mutatja s félős, hogy egy nagyobb szélviharnak áldozatul fog esni. Botanikusok állítása szerint ilyen idős simafenyő aligha akad még az országban.*)

Az arboretumnak másik nevezetessége pedig az a *Quercus pedunculata*, mely a park keleti oldalán magában áll. Mellmagasságban 112 cm. az átmérője és habitusa után következtetve, kora a 300 évet jóval meghaladja. Abból az időből származik, mikor még a park helyét a bakonyi rengeteg foglalta el. Az arboretumban képviselt fanemek és cserjefélék a következők:

a) *Tűlevelű fák.**)*

Abies (13 faj), *Picea* (21 faj), *Tsuga canadensis*, *Pseudotsuga* (2), *Biota* (1), *Chamaecyparis* (12), *Cryptomeria* (2), *Gingko* (1), *Juniperus* (8), *Larix* (4), *Pseudolarix* (1), *Pinus* (9), *Sciadopitys* (1), *Taxodium* (1), *Taxus* (6), *Thuya* (4), *Thuyopsis* (2), *Torreya* (1).

*) A *Pinus Strobus* 1705-ben hozták be Észak-Amerikából Európába.
Közlő.

**) A monostori feljegyzések szerint Zirc vidékén a cisztercita gazdaságban *Picea excelsa*, *Abies pectinata* és *Larix Europaea* fajokat először Schmidt Abundus, az Aklimajor jószágkormányzója ültette az 1782–1787 közti időben. *Pinus silevstris* valószínűleg már előbb volt ültetve e vidéken.
Közlő.

b) *Lomblevelű fák és cserjék.*

Acer (50 faj), *Aesculus* (különféle fajok), *Pavia*, *Alnus* (3 faj), *Amelanchier*-fajok, *Amorpha fruticosa*, *Aronia* (2 faj), *Berberis*, *Betula* (5), *Buddleia*, *Colycanthus*, *Chalophaca*, *Caragana*, több faj, *Carpinus betulus*, *betulus pendula*, *Carya*, több faj, *Catalpa* (5), *Cercis*, *Chionanthus*, *Cladastris*, *Clematis*-fajok, *Colutea*, *Cornus* (6), *Corylus* (6), *Colurna*, *Coronilla*, *Cotoneaster* (3), *Crataegus* (14), *Cydonia* (4), *Cytisus*, *Dacaisnea*, *Desmodium*, *Deutzia* (7), *Diervilla* (7), *Eleagnus* (3), *Evo-nymus*, *Exochorda*, *Fagus* (7), *Fountanetia*, *Forsythia* (3), *Fra-xinus* (7), *Genista*, *Gleditschia* (3), *Gymnocladus*, *Halimodendron*, *Hedysarum*, *Hybiscus*, *Hippophäe*, *Hypericum* (2), *Itea*, *Jasminum* (2), *Ilex*, *Juglans* (2), *Kerria*, *Koelreuteria*, *Labur-num*, *Ligustrum* (3), *Liriodendron*, *Lonicera* (2), *Magnolia* több faj, *Mahonia*, *Malus* (2), *Morus* (5), *Nuttalia*, *Pachysandra*, *Pa-eonia*, *Panax*, *Phellodendron*, *Philadelphus* (több faj), *Physocar-pus*, *Pirus*, *Pittosporum*, *Platanus*, *Populus* (több faj), *Poten-tilla*, *Prunus* (több faj), *Ptelea*, *Pterostyrax*, *Quercus* (17 faj), *Rhamnus*, *Rhodotypus*, *Rhus* (4); *Ribes* (sok faj), *Robinia* (7 faj), *Salix* (9 faj), *Sambucus* (8 faj), *Sophora* (3), *Sorbus* (5), *Sp-i-raea*, *Symphoricarpus* (3), *Syringa* (14), *Tilia* (10), *Ulmus* (12), *Viburnum* (több faj), *Wistaria*, *Zelkowa*.

K Ü L Ö N F É L E K

Halálozás. Báró Waldbott-Bassenheim Frigyes cs. és kir. kamarás, a német lovagrend díszlovagja, Zemplén-vármegye egyik nagy erdőuradalmának tulajdonosa, m. hó 8-án életének 78. évében Toicsván elhunyt. Benne a hazai erdőbirtokosság egyik nemesen és fenköltén gondolkozó tagját vesztette, aki igaz szeretettel viseltetett az erdő iránt. Az Országos Erdészeti Egyesület mint régi alapító-tagját gyászolja. Béke hamvaira!

Személyi hírek. A m. kir. földmivelésügyi miniszter Molnár Imre m. kir. főerdőtanácsost f. évi június hó végével állandó nyugalomba helyezte.

Bély Sándor Zichy Meskó Jagab gróf boldogkőváraljai uradalmához főerdőmérnöknek neveztetett ki.